

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 2. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglaševane primeren popust. Nezaprite reklamacije za poštnine proste.

Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.803. Telefon interurb. št. 112.

31. številka.

MARIBOR, dne 16. julija 1925.

59. letnik.

Minister Lukinič izročen sodišču.

Beograd, 12. julija 1925.

Nekaj izvanrednega se je zgodilo te dni v Beogradu. Narodna skupščina je v petek, dne 10. jun., po večdnevni razpravi odločila, da se ministra pravde dr. Lukiniča izroči sodišču, ker je obdolžen, da je za ogromne svote oškodoval državno kaso. Vse podrobnosti in skrivnosti te zadeve še niti niso prišle v javnost.

Kake stvari je uganjal minister, da je bil izročen sodišču? In to še celo oni minister, ki bi moral najbolj štiti pravico in se boriti proti krivicam!

Minister za nemškega kneza-bogataša.

Knez Thurn-Taxis iz Nemčije ima na Hrvatskem velikanska posestva, ki merijo nad 30.000 hektarov (okoli 60.000 oralov) bogate zemlje. Ker je knez državljan Nemčije, pripada to veleposestvo po mirovni pogodbi naši državi v svrhu vojne odškodnine. Vrednost znaša na stotine milijonov dinarjev. Ubogi hrvatski delavci, najemniki, invalidi in mali posestniki so opravičeno zahtevali, da se deli tega veleposestva razdelijo za primerno ceno med nje. Minister dr. Lukinič pa je takoj v jeseni, ko je prišel na vlado, odredil, da se z veleposestva zbirše sekvester in se celo bogastvo izroči knezu Thurn-Taksisu. Knez je plačal 25 milijonov dinarjev. Listi so poročali, da je knez Thurn-Taxis plačal še ogromne nagrade.

Pošteni ljudje zahtevajo, da se dr. Lukiniča izroči sodišču.

O tej nečedni kupčiji se je takoj mnogo pisalo v listih in stranke, ki so proti Pašič-Pribečevićevi vladi, so postavile obširno obtožnico in so v njej zahtevale, da mora narodna skupščina ministra dr. Lukiniča izročiti sodišču. Največja krivica se je godila po Lukiničevi odredbi hrvatskemu narodu. V krajih, kjer leži Thurn-Taxisovo posestvo, ubogo ljudstvo nima skoro nič lastne zemlje. Reveži so se silno veselili, da bodo dobili graščakovo zemljo, kar jo potrebujejo za prehrano družine, v svojo last. Radi tega smo pričakovali, da bodo Radičevi poslanci z veseljem pomagali spraviti Lukiniča tje, kamor pač spada. Ali sedanji vodja Radičevcev v Beogradu, Pavle Radič, ni bil pri volji, da bi se bilo že spomlad Lukiniča obtožilo. Mož se je bal, da bi se preveč zameril Pašiču, ker je bil dr. Lukinič v Pašičevem ministrstvu. Pavle Radič bi namreč rad prišel v Pašičevo vlado kot minister. Ko pa so naši poslanci Slov. ljudske, Davidovičeve, Spahove stranke in del Hrvatov zahtevali, da se mora dr. Lukiniča spraviti pred sodišče, tudi Pavle Radič temu ni mogel več na tihem nasprotovati, ker bi to izgledalo preveč sumljivo.

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

16. nadaljevanje.

Zunaj pri stebrih se je ustavil velik, s senom naložen vojak.

Prav takrat, ko so bili ruskega, najmanj šest čevljev visokega karabinarja, ki mu je bila za ušesom krogla prodrla v glavo, položili na mizo in je kirurg zahteval male nože, da bi izvršil neko operacijo, je šel pred skednjem mizno drug štabni zdravnik od kavalerije, majhen, debel, kozav mož. Pod pazduho je nesel taško za listine ter se ustavil blizu voza.

»Hel Forell« je zaklical veselo.

»Glejte no, vi ste, Duchene«, je odgovoril naš zdravnik ter se okrenil. »Koliko je ranjencev?«

»Sedemnajst do osemnajst tisoč.«

»Vragal — A kako je danes?«

»Prav dobro. Pravkar iščem kake gostilne.«

Naš štabni zdravnik je sedaj stopil iz skednja ter tovarišu podal roko. Mirno sta se pričela razgovarjati, pomozna zdravnik sta medtem pila malo vina, Rus pa je obupano vrtel oči.

»Čujte, Duchene, kar tu doli po cesti pojdite . . . tam nasproti vodnjaku . . . vidite?«

»Vidim.«

»Ravno nasproti najdete krčmo.«

»Dobro! Hvala lepa! . . . Hitim.«

Štabni zdravnik je odšel, naš pa je zaklical za njim:

»Dober tek, Duchene!«

Nato se je vrnil k svojemu Rusu, ki ga je čakal. Prišel je s tem, da mu je prerezal vrat od tilnika doli do ramena. Operiral je slabe volje ter se zadiral v asistenta:

»Le hitro, gospoda, hitro!«

Obravnava proti dr. Lukiniču v narodni skupščini. Zerjav in Pivko za Lukiniča.

Cele tri dni se je vršila v skupščini razprava proti dr. Lukiniču. Najboljše pravne poslanca so poslali klubi kot govornike. Lukinič sam ni bil navzoč. Že pred več tedni se je odpljal na Češko v Karlove vari. Izgovarjal se je, da je bolan. Kot zagovornik dr. Lukiniča je nastopil znani dr. Gregor Zerjav. A prav slabo ga je zagovarjal. Saj se krivica sploh ne da zagovarjati pred poštenimi ljudmi. Malo je bilo tistih, ki so odobraval žerjavov govor. Seveda je bil med temi tudi dr. Pivko. Ploskal je Zerjavu, ko je skušal izmazati Lukiniča.

Naš poslanec Hodžar dokaže Lukiničevo krivdo.

Zadnji dan obravnave je nastopil kot govornik proti Lukiniču poslanec Jugoslovanskega kluba, mladi pravnik dr. Jakob Hodžar. V živahnem govoru in z jasnimi dokazi je poslanec Hodžar pobil vse trditve Lukiničeve in žerjavove. Naš poslanec je žel pri vseh strankah, razven seveda pri Pribečevićevih, splošno odobravanje. Nasprotniki, t. j. poslanci samostalne demokratske stranke, h katerim spada Zerjav in Pivko, so se silno gototili nad dokaznimi besedami našega dr. Hodžarja. Kar besneli so.

Velika napetost pred glasovanjem.

Lukiničevi prijatelji iz Srbije, Slovenije in Hrvatske so nagovarjali radikale, naj glasujejo za Lukiničevo oprostitve. Vse je bilo skrajno napeto, ko se je zvečer okoli 7. ure začelo glasovanje. Po zakonu o ministrijski odgovornosti se mora najprvo glasovati za prehod na dnevni red. Če se dobi za »prehod na dnevni red« večino, se obtožba zavrne. Poslanci so dobili listke v kuvertih, da so na nje napisali besedico »za« ali »proti.« Vsi, ki smo bili za to, da se Lukinič izroči sodišču, smo napisali na glasovnice besedico »proti.«

Kdo bo zmagal? Pravica ali krivica?

Prav nič ni bilo gotovo, katera stran bo zmagala. Vseh poslancev je bilo navzočih okoli 250. Nas, ki smo bili odločno proti Lukiniču, je bilo nekaj okoli 110. Odločiti so imeli radikali. Vedeli smo, da je tudi med radikali precej poštenjakov, ki so za to, da se izroči obtoženca sodišču. A nihče ni vedel, koliko radikalnih poslancev bo glasovalo z nami, koliko se jih bo odstranilo od glasovanja. Blizu ministrijskih klopi so postavili veliko škatljo, v katero so poslanci metali glasovnice. Zapisnikar je klical poslance po abecednem seznamu. Vse stranke so klicale svoje poslance v dvorano. Silna napetost je vladala, kakor še menda dozda pri nobenem glasovanju. Dvakrat so klicali poslance, ki se pri prvem pozivu niso odzvali, ali pa niso bili navzoči.

Rus je seveda stokal. A zdravnik se ni zmenil za to, potegnul iz rane kroglo, jo vrzel na tla, ga obvezal ter rekel:

»Nesite ga proč!«

Rusa so dvignili z mize, vojaki so ga položili na slamo poleg drugih in naslednji je prišel na vrsto.

Nikdar bi si ne bil mislil, da je mogoče kaj takega, a videl sem še vse druge stvari, ki jih ne pozabim nikdar.

Pet ali šest slamnjakov proč od mojega je sedel star korporal z obvezano nogo. Mežikal je in rekel sosedu, ki so mu bili pravkar odrezali roko:

»Rekrut, pogledj tja-le na kup; stavim kaj, da ne spoznaš več svoje roke.«

Drugi, ki je bil blede kot smrt, a je bil vendarle pokazal velik pogum, je pogledal tja ter omedlel takoj nato.

Korporal se je zakrohotal in rekel:

»Pa jo je vendar spoznal . . . Tista je tam zadaj z malim, višnjevim znamenjem . . . To vselej napravi tak vtis.«

Sam sebi se je čudil, da je to izprevidel, a nikdo se ni smejal z njim.

Neprestano so klicali ranjenci:

»Dajte mi pitje!«

Če se je oglasil eden, so ga posneli vsi drugi. Stari vojak mi je bil očitno naklonjen, kajti mimogrede mi je vsakokrat pomolil kupico.

V skednju sem ostal samo eno uro. Za prvim vozom se je bilo nastavilo še kakih deset drugih s širokimi lestvicami. Kmetje iz okolice s širokimi črnimi klobuki, z biči čez ramo in konje držec za uzde, so čakali na odhod. Kmalu nato je prišel oddelek huzarjev, podčastnik je skočil s konja, šel je v skednj in rekel:

»Oprostite, gospod štabni zdravnik, tu imam povelje, naj dvajset vozov z ranjenci pripeljem v Lützen — ali jih tukaj naložimo?«

»Da, tukaj«, je odgovoril zdravnik.

In takoj so pričeli prvo vrsto nakladati na vozove.

Predno pa so nas kmetje in strežniki naložili, so nam dali še dobršen požirek piti.

Ko je bil eden voz poln, se je pomaknil naprej in prihodnji je zapeljal pred vhod. Jaz sem sedel na tretjem

Stetje glasov. Nasprotniki strašno poparjeni.

Ko je bilo glasovanje končano, je volilna komisija, sestavljena iz poslancev vseh strank, začela šteti oddane glasove. Okrog mize se je zbral velik klopič poslancev in ministrov. Velikanska je bila radovednost o izidu. Ko je bilo prešteti 30 glasovnic, je znašala naša večina 17 glasov, pri prvih 100 glasovih je bilo naših glasovnic samo še 5 več od nasprotnih. Pri 150 glasovih je imela vsaka stranka po 75 glasov, a nato se je naše število pomikalo vedno višje. Okoli tričetrt na 8. uro zvečer je že bilo jasno, da je zmagala vendar enkrat naša poštna stvar. Zerjav, Pivko, Pribečević in njih prijatelji so bili silno žalostni. Enega izmed njih sem opazoval — stal je poleg mene — in smilil se mi je, ko se je tresel od skrbi. Obrazi naših pa so kazali radost, ker je pravica zmagala.

Pravica zmagala.

Glasovalo je vsega skupaj 248 poslancev. »Za« Lukiniča je bilo oddanih 103, a »proti« 138 glasovnic, praznih je bilo 7 glasovnic. Izostalo je 64 poslancev, največ radikalov in radičevcev. Hrvatov je manjkalo 14, ker se je vsem zdelo čudno. Ko je predsednik razglasil izid, so bili samostalni demokrati tako potrti, kakor da bi jih bil počil z gnojnico.

Sodišče, ki bo sodilo Lukiniča.

V soboto, dne 11. julija, se je izvolilo parlamentarno sodišče. 12 članov, ki bo preštudiralo obtožnico. Med Slovencev je v tem odboru poslanec dr. Jakob Hodžar. V 20 dneh mora sodišče poročati skupščini o izidu preskave.

Končno še omenimo, da je minister dr. Lukinič iz Češkega brzojavil, da odstopi kot pravosodni minister. Obtoženec je eden od glavnih voditeljev Pribečević-Zerjav-Pivkove samostojne demokratske stranke.

Nova podražitev najvažnejših kmetijskih potrebščin.

(Robert Košar.)

Z rastočim dinarjem padajo samo prodajne cene kmetijskih proizvodov, dočim se morajo vse kmetijske potreščine kupovati po starih cenah. Po uvedbi nove carinske tarife z dne 20. junija t. l. pa se je opravičeno hati, da se bodo te cene še povišale, če si ogledamo samo one povišane carinske postavke, ki se tičejo kmetijskega orodja, brez katerega kmet ne more gospodariti. Surovo lito železo je bilo dosedaj carine prosto, odlej pa se bo plačevalo za vsakih 100 kg po 3 zlate dinarje. Ker pa se

v prvi vrsti na slami poleg rekruta od sedemindvajsetega polka, ki mu je manjkalo desne roke. Za nami je bil drugi brez noge, tretji je imel glavo preklano, četrti čeljust zdrobljeno in tako dalje do konca voza.

Dali so nam velike plašče, a čeprav je solnce sijalo, nas je tako zeblo, da je iz ovratnika gledal samo nos, vojaška kapa ali pa obveza. Nihče ni črnil besedice — vsak je imel dosti misliti sam nase.

Včasih sem čutil grozen mrz, takoj nato pa pekočo vročino, ki mi je silila celo v oči: to je bil začetek vročice. Ko smo se odpeljali iz Kaje, pa sem se počutil še dokaj dobro, vse reči sem še videl jasno in razločno, šele pozneje pri Lipskem sem se čutil čisto bolnega.

Spravili so nas torej na ta način na vozove, da so tisti, ki so se še mogli držati pokonci, sedeli v prvih vozovih, drugi pa so po dolgem ležali v zadnjih, in tako smo se odpeljali. Huzarji, ki so jahali poleg nas, so pušili, se smejali ter se pogovarjali o bitki, ne da bi se zmenili za nas.

Med vožnjo skozi Kajo so mi stopile pred oči vse grozote vojske. Vas je bila samo še razvalina. Strehe so bile udre, samo slemena so tuintam še stala pokoncu; tramovi in deske so bile zlomljene, skozi luknje pa se je videlo v male sobice, vrata in stopnice. Siromaki, žene, otroci in starčki, so obupani tekali po poslopjih semtertja kakor v kletkah, stoječih pod milim nebom. Tuintam je pečica v ozki kamrici pod streho ali majhno zrcalo z zataknjenimi vejicami pušpanja kazalo, da je tam v mirnih časih bivalo mlado dekle.

Kdo bi si bil mislil, da bo vsa ta sreča nekoč uničena, a ne od sile viharja ali božje jeze, marveč od besnosti ljudi, ki je še mnogo strašnejša!

Vse, celo uboge domače živali, se je videlo osirotelo v teh razvalinah. Golobje so iskali golobnjak, goved in koze svoj hlev; z žalostnim glasom so živali mučale in meketale ter zbegane dirjale po ulicah. Po drevju je čepela perutnina in vsepovsod je bilo videti sledi topovskih krogel.

Pred zadnjo hišo je sedel sivolas starček na pragu razdejanega bivališča ter majhno dete držal med kolena. V mračnih mislih je gledal nas, ki smo se peljali mimo,

računi za vsak zlati dinar 12 papirnatih dinarjev, se bo plačevalo odslej za vsakih 100 kg surovega litega železa 36 papirnatih dinarjev. To železo se podraži odslej za K 1.44 pri 1 kg.

Za neobdelano kovano železo, katerega se največ porabi v vaški kovačnici za pluge, brane in vozove, se je plačevalo dosedaj pol zatega ali 6 papirnatih dinarjev za 100 kg, odslej pa 5 zlatih ali 60 papirnatih dinarjev, tako da se podraži to železo za 900%, ali od 24 vinarjev na 2.40 K pri 1 kg. Ker rabimo za okovanje srednje teškega kmetijskega voza približno 200 do 250 kg, se bo tovoj podražil voz za 432 do 530 kron.

Lopate, motike in vile so poskočile od 15 na 30 zlatih dinarjev. Carina se je zvišala za 100 odstotkov. Popreje smo plačevali približno 6.80 K, po novi tarifi pa 13.60 K za motiko, ki ima 1 kg teže. Povprečna teža našo domače motike je od 90 do 110 dkg.

Carina za kose in srpce se je povišala do 30 na 70 zlatih dinarjev, torej za 130% pri 100 kg. Pila in dleta so poskočila od 20 na 60 zlatih dinarjev, torej za 200%.

Noži vseh vrst so poskočili od 10 do 50 zlatih dinarjev. To se pravi, da morajo tudi priprosti kmetijski noži, kateri mpravimo klepece, balži itd., plačevati iste carine, kakor fini noži. Znano je, da je že pred vojno obstojala v celi Evropi samo na Nižje-Avstrijskem ena fabrika, ki je izdelovala take nože, ki so specialiteta samo za Slovenijo in del Hrvatske. Ker tehta tak nožek za lesenim ročajem približno samo 20 do 25 gramov, gre 10 do 50 nožev na kg, ali 4000 do 5000 nožev na meterski stot, za katerega se plačuje 50 zlatih dinarjev, to je 5000 zlatih para za 100 kilogramov, ali ena zlata para na en nožek. Ta umotvor je stal pred svetovno vojno v vinarje.

Zage in žagini listi so se tudi povišali od 15 na 20 zlatih dinarjev, plugi od 15 na 40, verige od 25 na 40, ključavnice od 30 na 50 zlatih dinarjev pri 100 kg.

Poljedelski stroji, kakor: mlatilnice, sejalnice, triberji, kosilni stroji, mlekarski in vsi ostali stroji, so bili dosedaj carine prosti, odslej pa se bodo tudi plačevalo po 15 do 20 zlatih dinarjev za 100 kilogramov. Ker tehta n. pr. srednje veliki mlatilni stroj okrog 200 kg, se bo plačalo zanj okrog 40 zlatih ali 480 papirnatih dinarjev.

Vinogradniške škropilnice in zveplalniki so poskočili od 100 na 300 zlatih dinarjev pri 100 kg, torej za 200 odstotkov. Navadne bakrene škropilnice tehtajo približno 5 kg. Carina je znašala dosedaj 5, odslej pa bo znašala 15 zlatih dinarjev ali 720 kron za komad. Domača industrija bo najbrže primerno zvišala cene domačim proizvodom.

Tudi carina na modro galico se je povišala od 3 na 12 zlatih dinarjev, torej za 300%. Dosedaj se je plačevalo za kilogram 1.44 K, odslej 5.76 K.

Umetna gnojila kažejo razven kalija tudi znaten porastek; posebno dušičnata in fosforna gnojila, ki so bila dosedaj carine prosta. Prva bodo plačevala 1, druga pa 2 zlata dinarja. Italijanski rudninski superfosfat se je v ceni že zvišal. Ta gnojila moramo uvažati. Pri vseh navedenih carinskih postavkah sem vzel v poštev minimalno tarifo, ki velja za pogodbene države. Novi carinski tarifi se sicer še lahko znižajo, vendar pa vidimo, da postaja produkcija kmetijskih pridelkov vedno dražja, cene proizvodov pa padajo in se celo — maksimalno, kakor ob času svetovne vojne. Ali je to narodno gospodarstvo?

Ali nas je videl? Ne vem. Obup mu je bil zapisan v razoranem čelo in brezizrazne oči. Koliko let trdega dela, varčnosti in trpljenja je bilo treba, da si je stara leta priboril nekaj počitka! Zdaj pa je bilo vse uničeno — on in dete nista imela več mesta, kamor bi položila trudno glavo!

In tiste velike, četrt milje dolge jame, ki so jih naglo kopali okoličani, da bi kuga popolnoma ne uničila človeškega rodu — tudi te sem videl z višine pri Kajji ter z grobo proč obrnil oči. Da, videl sem te velikanske grobove, v katere mečejo mrtevce: Ruse, Francoze in Pruse, vse povprek — kakršne je bil Bog ustvaril, da bi se ljubili med seboj, predno so bili iznajdeni pernatii čopi in uniforme, ki jih ločijo drugega od drugega v korist njih vladarjem. Tam leže in se objemajo — in kadar se zopet vzbude v divljenje, se bodo ljubili in si odpustili ter preklinjali zločin, ki jim brani že dolga stoletja, da si tudi pred smrtjo ne morejo biti bratje.

Se veliko žalostnejši pa je bil pogled na dolgo vrsto voz, ki so ranjence odvažali proč, ranjence, tiste nesrečnike, katere v poročilih o zmagah samo omenjajo, da zmanjšujejo njih število, in kateri kakor muhe umirajo po bolnicah, daleč proč od drugih svojcev, medtem ko streljajo s topovi ter molijo po cerkvah od veselja, da so pomorili toliko ljudi!

Ko smo prišli v Lützen, je bilo mesto tako polno ranjencev, da je naš oddelek dobil povelje, naj peje dalje v Lipsko. Po cestah ni bilo videti drugega kot nesrečnike, ki so napol mrtvi ob hišah ležali na slami. Potrebnovali smo več kot eno uro, da smo prišli do cerkve, kjer so nas odložili kakih petnajst do dvajset, ker prevažanja nismo mogli več strpeti.

Podčastnik in njegovi ljudje so se v gostilni na oglu cerkvenega trga okrepčali ter zopet zasedli konje, potem pa smo nadaljevali pot proti Lipskemu.

Odzdaj naprej nisem ničesar več videl in slišal. V glavi se mi je vrtelo, v ušesih mi je šumelo, drevje se mi je zdelo, kakor bi bili ljudje. Zraven pa me je morila teka žepa, da ni mogoče dopovedati.

Na raznih vozovih so že dalje časa drugi kričali in v vročici govorili o svojih materah ter so z vso silo hoteli vstati in poskekat na ulico. Ne vem, sem li tudi jaz delal tako, zbudil pa sem se kakor iz težkih sanj šele takrat, ko

Nikaka tajnost danes ni več,

da prihranijo čudovite »TORO« prsne karamele z znamko »Pohorska kapilca« zdravnika. Prepotrebne so za bolnike, otroke, hribolazce in za vse druge, ker blagodejno učinkujejo na prebavo, proti prehlajenju, hripavosti, katarju. — Dobite jih za 3 dinarje pri vsakem trgovcu ali lekarni.

Toča in neurje v lenarškem okraju.

Dne 22. junija popoldne je prihrumela od severozahodne strani nad Slovenske gorice v smeri od Lipnice in Cmureka velika nevihta s točo in nalivom. Velik del Slovenskih goric je bil prizadet. Uničeno je žito, koruza, fižol, vinogradi, sadonosniki, da, celo krompir. Stari ljudje ne pomnijo tako hude nevihte. Naši župani in drugi naši pristaši (č. g. Lasbaber, dr. Kramberger, notar Štupica) se me takoj obvestili o nesreči.

Kot poslanec za okraj Sv. Lenart in Maribor sem takoj obiskal ministre: financ, za kmetijstvo in za notranje zadeve. Opisal sem jim strašno nesrečo, ki je zadela veliki del Slovenskih goric ter sem prosil za nujno pomoč. Vsi trije ministri so me prijazno sprejeli, vzeli moje poročilo na znanje in so obljubili, da bodo pri kr. vladi predlagali nujno pomoč za semenje in denarno podporo najhujše prizadetim.

Obenem sem skupno s tovariši poslanci vložil potom narodne skupščine na ministre sledečo

interpelacijo:

Vprašanje narodnega poslanca Franjo Zebota na g. ministra poljoprivrede, na g. ministra financ in na g. ministra notranjih del v zadevi velike elementarne nezgode v okrajih Sv. Lenart—Maribor.

Dne 22. junija 1925 je strašno neurje z viharjem in točo ugonobilo 50 do 100 odstotkov vseh poljskih pri delkov v velikem delu okraja Sv. Lenart v Slov. gor. Suha toča je padala cele pol ure. Škoda znaša več milijonov dinarjev. Najhujše so prizadete sledeče občine: Zgornji Žerjavci, Spodnji Žerjavci, Porčič, Velka, Ščavnica, Trate, Lokavec, Ročica, Žitce in deli občin v župnijah Sv. Benedikt, Sv. Jurij, Sv. Jakob, Sv. Trojica, Sv. Lenart, Marija Snežna, Sv. Ana in St. Ilj.

Strašno naliv je odnesel z hribovitih njiv rodovitno zemljo, zalil je doline, tako da so ugonobljeni poleg njiv tudi travniki. Voda je odnesla pokošeno seno, a z blatom in peskom je pokončala napokošeno travo. Na njivah so uničeni vsi posadki, celo krompir in koruza. Vinogradi in sadonosniki so posebno v Žerjavcih goli.

sta me bila vsak z eno roko prijela čez hrbet in vsak za eno nogo ter me nesla čez temen trg. Nebo je bilo posejano z zvezdami in na pročelju nekega poslopja, ki se je črno črtala sredi nočne teme, se je svetilo brez števila luči: to je bila bolnišnica v lipskem predmestju.

Moža sta me nesla gori po zavutih stopnicah. Zgoraj sta stopila v dvorano, v kateri so stale tri vrste postelj ena poleg druge. Položila sta me na eno izmed teh. Ni mogoče popisati vpitja, preklinjanja in tožba, ki sem jih tu slišal: vse te stotine ranjencev so imele vročico. Okna so bila odprta in male svetilke so se tresle v prepihu. Bolniški strežniki, zdravniki in njih pomočniki so tekali semtertja s predpasniki, zavezanimi pod pazduho. Votlo šumenje v spodnjih dvoranah, gori in doli hodeči ljudje, novi transporti, ki so se ustavljali na trgu, vpitje voznikov, pokanje z biči, topotanje konj: vse to je človeku jemalo pamet.

Ko so me slačili, sem prvokrat v pleču začutil tako grozno bolečino, da sem moral zakričati. Isti hip je tudi že pristopil ranar ter očital ljudem, da premalo pazijo. To je vse, kar mi je ostalo v spominu o tisti noči, kajti bil sem kakor nor: klical sem na pomoč Katarino, gospoda Guldeno in teto Marjeto, kakor mi je pozneje pripovedoval moj sosed, star topničar jezdeče artiljerije, ki mu moje vročinske sanje niso dale spati.

Sele drugo jutro proti osmi uri, ko so zdravniki prvokrat šli okoli, sem natančneje videl dvorano.

Zdaj sem tudi zvedel, da mi je zdrobljena kost v levem pleču.

Ko sem se zbudil, je stalo okrog mene kakih deset zdravnikov. Eden izmed njih, ki so ga imenovali »gospoda barona«, mi je vzel povezo z rane, asistent ob znožju je držal skledo s toplo vodo. Višji štabni zdravnik je preiskal rano, drugi pa so se nagibali naprej, da bi slišali, kaj bo rekel. Nekaj časa jim je govoril, jaz pa sem razumel samo to, da je šla krogla od spodaj gori, zdrobila kost ter šla zadaj zopet ven. Iz tega sem izprevidel, da se je spoznal pri stvari, kajti Prusi so od spodaj streljali čez vrtni zid, krogla je torej morala prodreti na viš. Sam mi je izpral rano ter kot bi mignil zopet napravil obvezo, tako da nisem mogel več ganiti rame in je bilo vse v redu.

Ljudstvo obupuje! Uničen jim je živež, hrana za živino ter pridelki, iz kojih bi dobili ljudje sredstva za davke.

G. minister! Prosim Vas, blagovolite s svojimi sredstvi, ki jih imate na razpolago, nakazati najhujše prizadetim občinam okraja Sv. Lenart primerno denarno podporo; blagovolite odrediti pomoč kmetovalcem v semenju ter povzročiti odpis in odlog plačevanja predpisanih davkov.

Z ozirom na veliko bedo, ki je nastala vsled strašne toče v prizadetih občinah — prav posebno pa v občini Spodnji in Zgornji Žerjavci — si dovoljujem vprašati:

1. G. minister financ: Ali ste pripravljeni, v imenovanih občinah odrediti, da se ustavi izterjevanje predpisanih in še ne plačanih davkov?

2. Ali hoče g. minister financ nujno odrediti in naročiti okrajnemu davčnemu oblastvu v Mariboru in davčnemu uradu v Sv. Lenartu in Mariboru, da se da prizadetim davkoplačevalcem takoj odlog, oziroma daljši rok za plačevanje davkov za leto 1925?

3. Je-li g. minister financ pripravljen dati iz razpoložljivih in drugih fondov nujno podporo v denarju za najbolj prizadete občane imenovanih občin (posestnikom in viničarjem)?

4. Je-li minister financ voljan predlagati ministrskemu svetu izvanredno podporo v denarju za najhujše prizadete?

5. G. minister poljoprivrede! Je-li ste pripravljeni, podpirati pri g. ministru financ in v ministrskem svetu predlog, da se izvrši odpis davkov in se da takojšnji odlog, oziroma rok za plačevanje predpisanih davkov za leto 1925?

6. Ali ste voljni preskrbeti prizadetim nujno pomoč v žitu, posebno semenju (ajdo, rž, pšenico itd.)?

7. G. minister notranjih del! Je-li ste pripravljeni z vsemi sredstvi in vsemi silami priskočiti težke prizadetim na pomoč?

8. Hočete-li v ministrskem svetu in sploh podpirati g. ministra financ in g. ministra poljoprivrede, da se doseže primerna podpora v denarju, semenju in odpis-davkov?

Ker je zadeva silno nujna in važna, prosim mnijnega pismenega odgovora.

Beograd, dne 1. julija 1925.

Franjo Zebot s. r., narodni poslanec in tovariši.

Na to interpelacijo mi je minister poljoprivrede (za kmetijstvo) obljubil dati odgovor tekom prihodnjega tedna.

Sestanek z župani.

Ko sem izvršil vse te korake za pomoč, sem brzojavno sklical za soboto, dne 4. julija, ko sem se vrnil za nekaj dni iz Beograda, v St. Lenart sestanek županov in občinskih odbornikov prizadetih občin. Sestanka so se udeležili skoro vsi župani in lepo število občinskih odbornikov. Pojasnil sem vsem, kaj morajo storiti glede odpisa davka in glede drugih vlog.

Grdi nastop samostojnih demokratov.

Vse, kar sem storil za prizadete občine, sem storil: ker smatram, da je moža sveta dolžnost, pobrigati se za blagor volilcev in ljudstva sploh. Nisem imel pri tem prav nobenih drugih namenov. Ko so prispele moje brzojavke v St. Lenart, je takoj »nekdo« o teh brzojavkah obvestil advokata dr. Goriška. Dr. Milan Gorišek je obvestil o tem uredništvo »Tabora.« In v »Taboru« so

Počutil sem se dosti boljšega. Deset minut pozneje mi je strežnik oblekel srajco, kar pa me, ker je bil spreten, ni kar nič bolelo.

Višji štabni zdravnik se je bil medtem ustavil pri naslednji postelji in zaklical:

»Hej! ali si že zopet tu, prijatelj!«

»Da, gospod baron, že zopet«, je odgovoril topničar, ves ponosen, da ga je zdravnik spoznal. »Prvokrat je bilo pri Austerlitzu zaradi krogle iz karteče, potem pri Jeni in nazadnje pri Smolensku zaradi dveh ubodov s sulico.«

»Je že res«, je rekel nato zdravnik nekako ginjen. »Kaj pa imaš zdaj?«

»Tri rane od sablje na levi roki, ki sem jih dobil, ko sem branil svoj top pred pruskimi huzarji.«

Zdravnik je stopil bliže ter vzel proč obvezo. Slišal sem, kako je vprašal topničarja:

»Ali imaš križec?«

»Ne, gospod baron.«

»Kako se pišeš?«

»Kristijan Zimmer, podčastnik pri drugem polku artiljerije na konjih.«

»Dobro! Dobro!«

Zdaj je obvezal rane in rekel, ko se je bil zopet vzravnal:

»Bomo že vse naredili.«

Potem se je obrnil ter se porazgovoril z drugimi. Ko je bil končal svoj obhod ter strežnikom nekaj ukazal, je odšel.

Stari topničar je bil videti prav vesel. Ker sem izprevidel iz njegovega imena, da mora biti iz Alzacije, sem se pričel z njim pomenkovati v domačem jeziku, kar ga je že bolj razveselilo. Bil je kakih šest čevljev visok, širokopleč, ploščnatega čela, debelega nosu in rusih brk, trd kakor skala, a vendar dober človek. Namežiknil je in napel ušesa, ako sem govoril z njim v alzaškem narečju. Po alzaško bi bil dobil od njega, kar bi bil hotel, ako bi bil kaj imel. A ni imel drugega, kot stisk z roko, da so človeku kar kosti pokale.

(Dalje prihodnjic.)